

13
1702 29 615 2

PROGRAMMA
DE
**LIBERTATE SEN-
TIENDI NON LIBERA,**

QVO AD
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE
IVRE APOSTILLÆ SEV POSTSCRIPTI,

A
CLARISSIMO CANDIDATO
IOANNI DANIELE HAAKIO,
NORDLINGA - SVEVO,

HABENDAM,
IVRISPRVDENTIAE CVLTORES
INVITAT
IOANNES SAMVEL STRYKIVS, D.
PROF. P. ORD. ET FAC. IVRID. H. T. DECANVS.

Homo, excellentissima DEI creatura, quemadmodum in summa libertate creatus, ita postquam per lapsum in miseram seruitutem detrusus, merito omni tempore id potissimum agit, ut in libertatem pristinam, tanquam rem inestimabilem, abiectis vinculis omnibus, & excusso seruitutis iugo, se vindicare queat. Maxime vero illa animæ pars, quæ intellectus vocatur, eius naturæ est, ut cancellis eum includere & limitibus iniquum omnino, ne dicam frustraneum, sit. Quid magis debetur homini, quam ut densissimæ tenebræ, quæ mentem eius obscurarunt, omni modo dispellantur, ut vera luce illuminari possit? Hinc perperam omnino agunt, qui frenum iniicere intellectui cupiunt, cui potius calcaria addere debebant, ad plura in dies cognoscenda, pluresque inuestigandi veritates. Ut vel his constare possit, quam incongruum & sanæ rationi inconueniens sit, iuramento religionis constringere conscientiam, ad credenda per omne vitæ tempus illa dogmata, quæ ab ea Secta, cui nomen subscripsit, recepta sunt: quis est qui non vestigia Papatus hic agnoscat? ceu fufius in Dissertatione nuperrima (a) demonstrauimus. Quam sententiam licet in censuram reuocare, iudiciumque immaturum addere suum ausus nuper fuerit non nemo, sibi persuadens, non de credendis sed de agendis iurari, scilicet de non docendis falsis dogmatibus; manifesto tamen hoc tenori iuramenti refragatur, si modo quis verba recepta, quæ hic adducere superfluum existimamus, penitus considerauerit. Et, si de eo tantum iuratur, ne dogmata heterodoxa, fundamentis fidei aduersa, publice doceantur, cur in Saxonia hoc iuramentum ab iis, qui politica officia subeunt, & quibus theologica docere nullo modo permittitur, exigitur? Recte itaque, nisi me omnia fallunt,

(a) De eo quod iniustum est circa iuramenti extrajudicialia.

fallunt, illi philosophantur, qui libertatem sentiendi nullo modo constringi debere, sed saluum vbique relinquendum cuiusuis re-ctius sentientis arbitrium asserunt. Quæ res, cum per Dei gratiam, his maxime temporibus, satis manifesta reddita sit, prolixiori demonstratione hoc loco non indiget. Id vero nunc cavendum sedulo est, ne hæc veritas per abusum in mendacium conuertatur, neque libertas ista in libidinem degeneret; non enim ieiune, sed sobrie, explicanda est res tam seria. Vt proinde salva ista veritate asserere liceat, libertatem sentiendi non omnino liberam esse, sed certis pariter includi finibus, quos transfilire sub specie libertatis non est concessum. Liberrima creatura homo est, in ordine ad creaturas ceteras, & ad libertatem istam amissam recuperandam a DEO ipso instigatur, & exterius per verbum ipsius reuelatum, & interius per continua animæ molimina, quæ ægre patitur se premi & quasi carcere includi. Verum quanta etiam sit illa libertas, qua se homo ultra res mundanas effert, ita tamen comparata est, vt adhuc subordinata sit voluntati DEI, qui solus summe liber est & modum non recipit. Hinc liber est homo, & tamen Deo subiectus (b). Libertas ergo sentiendi, quanta etiam sit, non omnino libera est, nec enim aliter sentire licet, quam Deus voluit in verbo reuelato. Non licet plus ultra ire. Aliter si fiat, non quaeritur veritas, sed opprimitur; non adspiratur ad libertatem, sed alicuius passibus festinatur in miseram seruitutem. Omne præiudicium autoritatis humanæ respuit libertas sentiendi, sed non respuit præiudicium autoritatis diuinæ, quin potius hoc fundamento niti debet libertas nostra. Recogitemus paulisper, qua ratione summa libertate sua exciderint primi parentes & nos cum iis. Prohibuerat Deus vesci fructibus arboris boni & mali, alioquin morte eos morituros. Satanas contra persuadere ipsis conabatur, non æquum esse hac seruitute se contineri, quodsi vero de fructibus vitæ comederint, tum solui posse vincula, quibus detineretur intellectus, tum veram sentiendi libertatem se conse-

(b) Rom. VI, 18. seqq.

qui posse, dum cognituri essent perfecte quid bonum quid ma-
 lum sit, sine hac cognitione se seruos esse, cum illa se Deo simi-
 limos fieri (c). Ad hanc ergo sentiendi libertatem cum inor-
 dinato amore sui ipsius adspirarent, in durissimam miseramque
 seruitutem prolapsi sunt. Hæc reputare apud animum con-
 uenit: Videntur enim mihi non pauci ex iis, qui pro libertate
 sentiendi pugnant, huc tanquam in alterum extremum prolabi.
 Quod vitium maxime iuuenum animis inhæret, qui amore no-
 uitatis, & deperditæ rationis instinctu, primo Sceptici reddun-
 tur, & non tantum de sententiis ab hominibus inuentis, quod
 ferri poterat, sed & de veritate diuina, ne dicam de Deo ipso,
 quod intolerabile est, dubitare incipiunt; & deinceps vel vnica,
 recedendi a veritate immota, ratione friuola licet inuenta, hanc
 tanquam sententiam non vulgarem & receptam amplectuntur;
 sub perpetuo libertatis sentiendi prætextu: Vbi tamen nihil al-
 iud intendit abscondita in cordibus malitia, quam vt omne iu-
 gum, quod humeris nostris imposuit Deus sapientissimus, ex-
 cutiatur & proiciatur. Quodsi contra eant cordatiores, mo-
 neantque ne hic temere quid agant, cum & sentiendi non minus,
 quam volendi rationem aliquando reddere teneantur, clamare
 incipiunt, fidem cæcam & carbonariam a se exigere, cultumque
 requiri diuinum irrationabilem, abusi dicto Apostoli, quod ta-
 men ipsis oppido refragatur (c). Quid hoc aliud est, quam
 lapsum Adami in mente sua renouare, & sub specie inquirendi
 lucem veritatis, in maiores tenebras se conicere. Deinde istam
 sentiendi libertatem qui sic temere profitentur, non debent
 immemores esse propriæ miseræ, cui in hac vita tanquam limi-
 tibus includitur ista libertas. Rem clarius sed breuiter demon-
 strabimus. Cupido non subsistendi in veritatibus iam agnitis,
 sed scrutandi scripturas, & nouas inuestigandi veritates, non
 semper, quin potius rarissime, ex amore veritatis prouenit, vt
 plurimum autem ex amore sui ipsius & innato hominibus fastu-
 dum communia respuunt, & præ reliquis se sapere, videri vo-
 lunt.

(c) Gen. III, 1. seqq.

(d) Rom. XII, 1.

lunt. Cui appetitui ratio hominis, semper se efferre cupiens, maxime si paulisper exulta & ratiocinandi facultate, qua homo quilibet carnalis præditus est, instructa sit, auxiliatrices manus fert, vt adeo communiter obseruare liceat, quod illi, qui præ aliis ingenio pollent, maxime in eo sint, vt dubia reddant omnia, nouaque excogitent dogmata. Propriæ igitur miseræ consideratio eo ducere debet homines, vt, dum libertatem sentiendi profitentur, prius propria scrutentur corda, an etiam voluntatem suam a dominio & seruitute Satanae & peccatorum per veram penitentiam liberauerint, an suppresserint amorem sui ipsius, fastum, aliosque prauos cordis affectus. Homini enim irregegnito non est libera sentiendi facultas. Imo huius propriæ miseræ memor esse debet is etiam qui iam vicit affectus & re vera ad Deum conuersus est. Hostis superatus est, sed non plane oppressus. Vnica reportata victoria, hunc hostem non funditus delet. Et si per tempus quiescat, nihil aliud agit, quam vt vires colligat, & occasionem commodam expectet de nouo aliquid molendi. Hinc cuniculis & machinationibus occultis vitur, inque illis haut raro prætextu veritatis (e). Vidimus id supra in exemplo lapsus primorum parentum, videmus eandem scenam agi quotidie, mutatis tantum personis. Non omnes cogitationes sunt veritates, haud paucae pro tentationibus habendæ. Nec ergo piis libera est sentiendi facultas, probanda omnia vt tentationes euadere liceat. Qui minus sibi confidit raro peccat, sed qui plus sibi tribuit, quam debebat, semper peccat. Caute ergo agendum. Utendum libertate sentiendi, sed non libere. Altero oculo veritatem inquirere, altero miseriam nostram intueri oportet. Sed & miseræ proximi habenda est ratio, quantum is ferre possit, ne perturbetur, & ne incitetur, propter veritatem nouam ab ipso non agnitam, blasphemandi nomen diuinum. Quod si hæc considerarent homines, non tam proni essent ad propalandas nouas suas sententias, quæ vtplurimum nondum satis perpenſæ & probatæ sunt. Quando itaque

(e) 2 Corinth. XI, 14.

momentur defistere ab his sententiis, tanquam erroneis, confugiunt ad libertatem sentiendi. Sentiant quid velint suo periculo: ast libertas sentiendi non inuoluit libertatem docendi & propalandi sententias conceptas. Dicunt, se inquirere veritatem: Inquirant ergo, sed modis legitimis, nec obliuiscantur amoris quem proximo debent: Spiritus veritatis est etiam Spiritus amoris, & simul Spiritus mansuetudinis & humilitatis. Idque non tantum in sententiis dubiis obtinet, in quarum veritatem adhuc inquiritur, sed & in iis, quarum manifesta est veritas. Hic etiam memores esse oportet miseræ proximi, quantum ille percipiendi hanc veritatem capax sit. Caute procedendum, permittendumque vt ipse Spiritus Dei opus suum in cordibus hominum perficiat, eosque ad percipiendam veritatem præparet. Adeo non libera est sentiendi libertas, sed his terminis & finibus inclusa. Potuissent hæc pluribus demonstrari, & de libertate sentiendi in rebus humanis etiam non pauca adici; Cum & hic cavendum sit, ne novas sententias, quia nouæ sunt, amplectamur, sed illas potius cancellis veritatis & vtilitatis proximi, tranquillitatisque Reipubl. includere necessum sit: Verum instituti ratio hac vice id non permittit, hinc alii potius occasione id reseruandum. Interim hæc nunc prælibasse non omnino inutile iudico.

Hæc vero differendi occasionem nobis suppeditauit Clarissimus Candidatus Io. DANIEL HAAKIVS de cuius vitæ studiorum ratione cum quædam hic adnotanda veniant, loco præfaminis ista adicere placuit. Natus vero est in libera S. R. I. ciuitate Nordlinga d. 21. Iun. Anno 1677. Ex patre M. Io. DANIELE HAAKIO, Pastore ibidem & Superintendente meritisimo; matre ELISABETHA REHMIA, filii Io. LAVRENTII REHMII, Icti & Sereniss. Princ. Ottingensi olim a Consiliis intimis. Quorum parentum, vt & Aui sui paterni DANIELIS HAAKII, Pastoris in ciuitate Imper. Bopfinga, per quinquaginta & quod excurrit annos fidelissimi, qui adhuc in viuis est, ductu & cura, studioque optimorum in Schola Patria Præceptorum, cum solida & pietatis & eruditionis fundamenta posuisset Anno 1694.

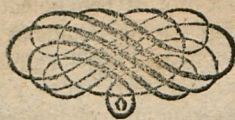
Vni.

Vniuersitatem Aldorsinam petiit, ibique verè ac solidæ Philoso-
phiæ per aliquod temporis incubuit, ductu imprimis celeberrimi
Viri IO. CHRISTOPH. STVRMIJ cuius singularem beneuolen-
tiam vere paternam, per integrum quadriennium, quo eiusdem
conuictu pariter & hospitio vsus est, sibi exhibitam, maximo-
pere adhuc laudat nostrer. Huius itaque auspiciis priuatim &
priuatissime, non singulas tantum vniuersæ Matheseos partes a-
liquoties pertractauit, sed & aliis eiusdem collegiis ad Physicam
conciatricem, Mathesin enucleatam, itemque Theosophiam,
am, & experimentalis seu curioso, sedulo interfuit, tandemque
sub illius præsidio publicum specimen, Disputatione *de Natura
sibi incassum vindicata*, habita, edidit. In Philologicis autem,
præcipue in Græcis DN. GEORGH MATTHIÆ KÖNIGII: In Hi-
storiciis DN. DANIEL. GVILIELM. MOLLERI. In Eloquentia &
Poesi DN. MAGNI DANIELIS OMEISII, & in Moralibus DN. GE-
ORGH PAULI RÖTENBECCII optimis doctrinis vsus est. Sed
ne quidquam negligeret, quod ad vera fundamenta omnis soli-
dioris eruditionis pietatisque pertinet, collegia aliquot ad Theo-
logiam positiuam & moralem habuit, eo maiori fructu, quod
iam antehac literis Hebraicis, Græcisque imbuto V. & N. Test.
textum Originalem maxima sæpe cum voluptate euoluere licuit.
His subsidiis optimis instructus, tandem quoque animum ad iu-
risprudentiæ studium applicuit & in iure publico Celeberrimi
WAGENSEILII, in priuato Consultissimi DN. DONAVERI, iam
Consiliarii in patria Candidati nostri meritissimi, manu ductione
vsus. Quadriennio ita in Celeberrima Altorfina, peracto Anno
1698. Tubingam delatus, ibidemque in ædibus Celeberrimi
ICti DN. FERDINANDI CHRISTOPHORI HARPRECHTI, Sereniss.
Wurtemb. Ducis Consiliarii, integrum per biennium commo-
ratus est, qui singulari prorsus beneuolentia excepit nostrum,
& perpetuo eum dignatus est: Cuius & priuatis lectionibus
ad Institutiones & publicis ad digesta assidue interfuit. Præ-
terea vero Excell. DN. GABRIEL. SCHWEDERVM Ius Feudale
pariter & Publicum explicantem aliquoties audiuit. Nec mi-
nus

nus ceterorum Excell. Ictorum DN. MICHAEL GRASSI, DN. ERNESTI THEOPHILI MAIERI, & DN. DAVIDIS SCHEINMANNI, cuius conuictu pariter vsus noster, prælectionibus frequenter interfuit. Postea Anno 1700. mense Septemb. ad nostram se contulit Fridericianam, vt hic cceptum Altorffii ac Tubingæ continuatum Iuris cursum absolueret. Hic vero cum primis Venerandi parentis mei Collegia varia ad omnes Iuris partes, tam publica quam priuata, imo & priuatissimum practicum, constanter frequentauit. Nec minus opera Excell. DN. THOMASII in exponendo Iure Publico & Ecclesiastico vsus est. Mihiq; etiam in lectionibus Seckendorffianis auditor adfuit perpetuus. De singulari porro humanitate, morumque probitate & modestia Clariss. Candidati non minora commemorari possent, si non ipse suo exemplo id omnibus probaret, vt maiore commendatione superfedere possim. Cum ergo valedicendum ipsi fuerit Vitæ Academicæ, ad nostrum accessit collegium, atque vt testimonii publici causa ad examina consueta, Candidatis subeunda, admitteretur, modeste petiit. Cuius honesti no desiderio cum non potuerimus non locum dare, admittus est ad examina; vbi in vtroque talem se præstitit, vt ipsum dignum iudicauerimus, cui ex merito suo deferantur honores academici.

Nunc vero cum Inauguralem suam dissertationem DE IVRE APOSTILLÆ SEV POSTSCRIPTI publicæ luci publicoque Examine exponat, vt frequentes adsint Iurium Cultores, & Clarissimum Candidatum nostrum beneuole audiant, eo quo par est cultu & humanitate contendo. P.P.

M. Maio MDCCII.

Halle, Diss. 1702 (Sa/Stryk)

ULB Halle

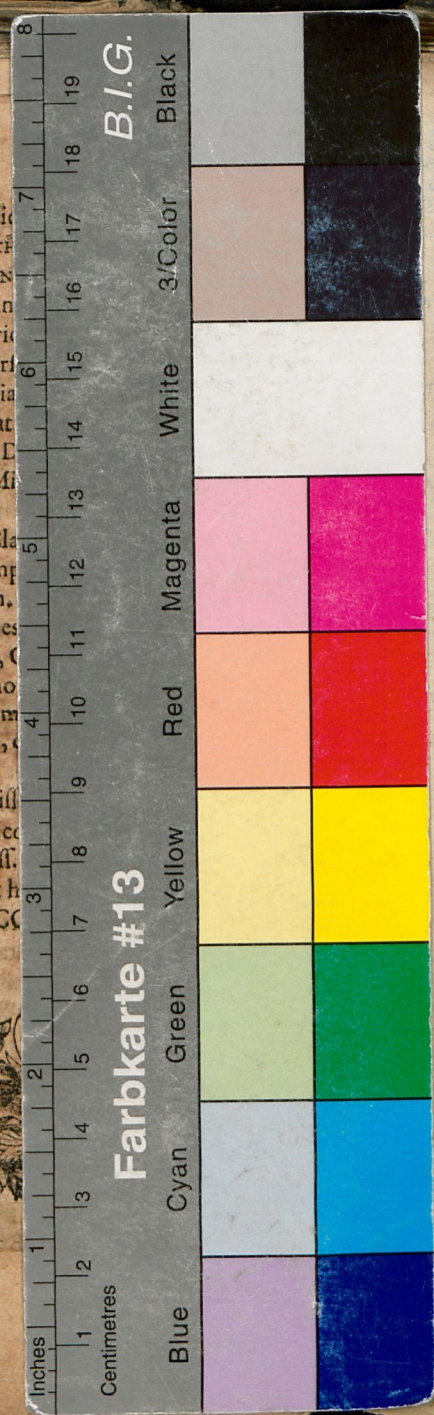
3

001 540 882

Sb.

13
1702, 29 415⁶/₂

PROGRAMMA
DE
**LIBERTATE SEN-
TIENDI NON LIBERA,**
QVO AD
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE
IVRE APOSTILLAE SEV POSTSCRIPTI,
A
CLARISSIMO CANDIDATO
IOANNI DANIELE HAAKIO,
NORDLINGA - SVEVO,
HABENDAM,
IVRISPRVDENTIAE CVLTORES
INVITAT
IOANNES SAMVEL STRYKIVS, D.
PROF. P. ORD. ET FAC. IVRID. H. T. DECANVS.

